

Марија М. Гордић
mgordic@kg.ac.rs
Весна З. Абадић
vesnaa@kg.ac.rs

Прегледни рад
UDK 001.89:347.78
<https://doi.org/10.18485/bibliotekar.2019.61.1.2>

Универзитетска библиотека у Крагујевцу

DORA: ДЕКЛАРАЦИЈА О ПРОЦЕНИ ИСТРАЖИВАЧКОГ РАДА У СВЕТЛУ ОТВОРЕНЕ НАУКЕ

Сажетак: Парадигма отворене науке савременог академског друштва обухвата промене у целокупном научноистраживачком процесу, почев од отвореног приступа подацима, отвореног рецензирања, до приступа научним радовима. Свесни чињенице да је неопходна и промена у евалуацији научноистраживачког рада, да се злоупотребљавају и често погрешно тумаче наукометријски параметри, поготово фактор утицаја часописа, покренуте су декларације на глобалном нивоу како би се заузео заједнички став свих учесника у евалуацији научних резултата. Једна од првих иницираних декларација, DORA (Declaration on Research Assessment), конституисана је пре више од пет година. Сваке године, број институција и појединаца који приступају/потписују Декларацију расте, а тежња да се наука ослободи бремена комерцијалних издавача и постане заиста отворена, чини је све актуелнијом.

Кључне речи: фактор утицаја часописа, цитатне базе, DORA, План С.

DORA и Фактор утицаја часописа

Декларација о процени истраживачког рада DORA (*Declaration on research Assessment*)¹ настала је крајем 2012. године у Сан Франциску. Иницирала ју је група уредника и издавача на годишњем састанку Америчког

---

¹ <https://sfdora.org/> (преузето 2. 4. 2019).

друштва за биологију ћелија (ASCB – *American Society for Cell Biology*). Декларација идеалистички изражава неопходну потребу за променама у начину на који се врши евалуација у науци, те позива истраживаче, институције, финансијере и издаваче научне литературе да буду уздржани у коришћењу постојећих Фактора утицаја часописа (JIF – *Journal Impact Factor*).²

Декларација претендује да уведе такав систем оцењивања где ће садржај сваког истраживачког рада појединца бити важнији од наслова часописа или платформе на којој је објављен. У пракси, тенденције су такве да када се процењује вредност научног доприноса истраживача, фокус је усмерен на Фактор утицаја самог часописа, а не на сам квалитет рада о коме је реч, чему сведоче бројни примери³. Фактор утицаја је у старту погрешно протумачен, јер је иницијално настао као помоћ библиотекарима при одлучивању око избора и набавке одређеног часописа.⁴ Он не одражава вредност појединачног истраживачког рада, већ само просек цитата везаних за наслов изабраног научног часописа у последњој години. Сам број цитата неког рада представља несавршену меру квалитета и његове утицајности (Curry, 2018). Фактори утицаја као просечне вредности различитих параметара прикривају квалитете радова у истом часопису. Тако, неретко, могу се уочити наслови са веома високим бројем цитата, за разлику од наслова из истог часописа без нотификација цитираности који су присутни само захваљујући примамљивим метрикама часописа.⁵ Тренутно, на веб-страници DORA⁶ евидентирани су 1.282 институције и 14.004 појединца потписника Декларације.

Промене у евалуацији

Научна заједница је свесна чињенице да постојећи несавршени вид евалуације истраживачког рада обликује науку. Досадашња пракса је по-

---

² <https://sfedora.org/> (преузето 2. 4. 2019).

³ Philip Campbell, „Escape from the impact factor”, *Ethics in science and environmental politics ESEP* vol. 8, (2008), <https://www.int-res.com/articles/esep2008/8/e008pp1.pdf> (преузето 4. 4. 2019).

⁴ *San Francisco Declaration on Research Assessment*, <https://sfedora.org/read/> (преузето 5. 4. 2019).

⁵ Стела Филипи-Матутиновић, *Научне информације у Србији: њројок, гостујиноси, вредновање* (Београд: Српско биолошко друштво, 2014), 43, <http://arhiva.unilib.rs/unilib/edukacija/Naucne%20informacije%20u%20Srbiji.pdf> (преузето 5. 4. 2019).

⁶ Потписници DORA-e <https://sfedora.org/signers/> (приступљено 5. 4. 2019).

казала да најчешће и лоше донесени институционални правилници дефинисањем неопходних услова за избор у звања, захтевају од истраживача да прате праксу публикувања у часописима са високим Фактором утицаја, у нади да ће им то обезбедити бољу претраживост и видљивост рада, а самим тим и већу цитираност. Због тога се може рећи да су квантитативни показатељи постали сами себи циљ, нарушавајући саму науку. Да ова тврдња буде драстичнија, показују и плаћени бонуси везани за Факторе утицаја на појединим универзитетима у свету (нарочито у Кини)⁷. У Републици Србији на снази је Правилник о поступку, начину вредновања и квантитативном исказивању научноистраживачких резултата истраживача („Сл. гласник РС” бр. 24/2016 и 21/2017).⁸ Задатак DORA декларације је да убрза промене у овој сфери. Примарни циљ је успостављање ефикасне и непристрасне методе евалуације научноистраживачког рада.

Декларација DORA је установљена са прецизно исказаним обавезама свих учесника у процесима везаним за резултате истраживања, и представља одличан алат за правичну евалуацију (Curry, 2018). Стивен Кари (Stephen Curry) описује неке од активности на конкретној примени Декларације, као што су идентификација и ширење примера добре праксе и јачање реформи система евалуације, приказане на конференцијама и онлајн дискусијама. Једна од иницијатива које се разматрају је решење *концентрисаних истраживачких биографија*, што би требало да омогући истраживачима да сумирају најважније истраживачке доприносе, менторство, друштвени ангажман и друге важне активности. Такав приступ може имати и недостатке, јер се отварају и могућности за манипулацију. С друге стране, сви покушаји и „експерименти” вредни су напора да се трасира прави пут ка свеобухватнијој евалуацији. Неопходна је перманентна комуникација у читавом ланцу научноистраживачког процеса, отворено рецензирање и приступ истраживачким подацима, што је и предуслов пуних принципа отворене науке.⁹

⁷ Stephen Curry, „Let’s move beyond the rhetoric: it’s time to change how we judge research”, *Nature* vol. 554, no. 147 (2018), <https://www.nature.com/articles/d41586-018-01642-w> (преузето 13. 5. 2019).

⁸ <http://www.mpn.gov.rs/wp-content/uploads/2017/03/Pravilnik-2017-preciscen-tekst.pdf> (преузето 3. 4. 2019).

⁹ Абадић Весна и Марија Гордић, „Платформа за отворену науку – обавезност публикувања у отвореном приступу у Републици Србији”, *Инфоџека* год. 18, бр. 2 (2018), https://infoteka.bg.ac.rs/ojs/index.php/Infoteka/article/view/2018.18.2.4_sr (преузето 4. 4. 2019).

План С

Потребно је поменути и друге иницијативе које позивају на промене у овој области да се евалуација истраживачког рада пренесе са нивоа научног часописа на ниво научног рада, што значи минимизацију утицаја Фактора утицаја. Најзначајнији је *Лајденски манифест о вредновању истраживача*¹⁰, усвојен у Лајдену, јуна 2014. године, у коме се позива на десет принципа приликом вредновања научних истраживања, у циљу отклањања злоупотребе метрике и њеног погрешног тумачења. Превод на српски језик дали су проф. др Снежана Смедеревац и проф. др Дејан Пајић са Универзитета у Новом Саду, у оквиру BE-OPEN пројекта, 2017. године.¹¹

Последња иницијатива европског конзорцијума који окупља највеће националне истраживачке агенције и финансијере из 27 европских земаља Science Europe¹², јесте доношење „Плана С”¹³, усвојеног септембра 2018. године, а којим се од научника и истраживача чији је рад финансиран од стране државних институција захтева обавезност публиковања научних и стручних радова искључиво у отвореном приступу и под лиценцама отвореног садржаја (*Creative Commons*¹⁴). Овај програм ступа на снагу од 1. јануара 2020. године. Истовремено се придаје значај отвореним архивама и институционалним репозиторијумима, при чему хибридни часописи у отвореном приступу нису опција. Ови предлози су резултирали потписивањем петиција у академским круговима, са захтевом да се комерцијални издавачи елиминишу из тока научних информација. До сада је 11 националних агенција за финансирање у Европи потписало План С.¹⁵ Такође, све чешће се на интернету појављују текстови који детаљно описују начине за превазилажење ових проблема, наводећи начине и алате којим истраживачи могу да дођу до пуног текста оних радова који не кореспондирају са

¹⁰ *Лајденски манифест о вредновању истраживача* http://www.leidenmanifesto.org/uploads/4/1/6/0/41603901/lajdenski_manifest_serbian.pdf (преузето 2. 4. 2019).

¹¹ <http://open.ac.rs/docs/Lajdenski-manifest.pdf> (преузето 2. 4. 2019).

¹² <https://www.scienceeurope.org/about-us/member-organisations/> (преузето 2. 4. 2019).

¹³ <https://www.coalition-s.org/about/> (преузето 13. 5. 2019).

¹⁴ <https://creativecommons.org/licenses/> (преузето 13. 5. 2019).

¹⁵ Else Holly, „Radical plan to end paywalls”, *Nature* vol. 561 (2018): 17, <https://www.nature.com/articles/d41586-018-06178-7> (преузето 5. 4. 2019).

комерцијалним издавачима и подацима о њиховим цитатима.¹⁶ Овај потез је посебно интересантан истраживачима који објављују у глобално цењеним часописима који се не реферишу у WoS или Scopus цитатним базама искључиво због тога што им то није императив или жеља. Иако постоји велика бојазан и резервисаност аутора око пријема овако публикованих радова и њихових резултата, неретко је случај да се, у врло кратком временском периоду, детектује велики број цитата публикованог рада.¹⁷ Ово је посебно важно ако се зна да се већина научних чланака објављених у комерцијалним часописима, уопште не цитира.¹⁸

Може се закључити да је разлика у Фактору утицаја између комерцијалних наслова и осталих наслова научних часописа у режиму златног отвореног приступа најчешће претерана. Реакције комерцијалних издавача су оштре и забрињавајуће, што указује да ће транзиција ка потпуно Отвореној науци бити тешка.¹⁹

Да је помак могућ, говори податак из регистра ДОАЈ (Directory of Open Access Journals) у коме је евидентирано 12.954 часописа²⁰, од којих је 73,7% у режиму златног отвореног приступа, а свега 26,3% захтева плаћање надокнаде за публикавање – Article Processing Charges (APC).

---

¹⁶ Jeltsch Michael, „The battle between the big publishers and the scientific community”, *Michael's Domain* (2019), https://michael.jeltsch.org/price_of_knowledge?fbclid=IwAR0XODCfiNo1dauqIZpDpRwHYipZoYHaZ5pdsEHSGsmu-HHF3KD3OYTfR8 (преузето 5. 4. 2019).

¹⁷ Jeltsch Michael, „Poor correlation on the Journal Impact Factor with scientific impact”, *Michael's Domain* (2019), https://michael.jeltsch.org/impact_factor (преузето 5. 4. 2019).

¹⁸ Стела Филипи-Матутиновић, *Научне информације у Србији: њихово стање, доступност, вредновање* (Београд: Српско биолошко друштво, 2014), 43, <http://arhiva.unilib.rs/unilib/edukacija/Naucne%20informacije%20u%20Srbiji.pdf> (преузето 5. 4. 2019).

¹⁹ Else Holly, „Radical plan to end paywalls”, *Nature* vol. 561 (2018): 17, <https://www.nature.com/articles/d41586-018-06178-7> (преузето 5. 4. 2019).

²⁰ DOAJ <https://doaj.org/> (преузето 2. 4. 2019).

Закључак

Генерално посматрајући, имплементација принципа Декларације о процени истраживачког рада из Сан Франциска може потпуно да промени начин евалуације науке. Последице по политику рада и опстанак комерцијалних издавача и тржишта научних часописа у тренутку када резултати научноистраживачких радова буду бесплатно онлајн доступни не могу се са сигурношћу предвидети. Међутим, извесно је да ће се пружити иста доступност научних резултата свим истраживачима. Финансијска способност неће бити један од кључних фактора приликом објављивања публикација у отвореном приступу. Објављени научноистраживачки радови ће се једино ценити по научном доприносу, уз нагласак на неопходност одржавања квалитета рецензија. Метрике чланка и часописа ће се разликовати показујући право стање њихових вредности. Да би све горе наведене изјаве прешле из домена хипотезе у праксу, потребно је да декларације и манифести не постоје као добри предлози, већ да се претворе у стратегије са конкретним корацима у имплементацији. Једино достизање свих циљева DORA декларације биће показатељ стварног преласка ка Отвореној науци уз уважавање свих њених принципа.

Literatura:

1. Abadić, Vesna i Marija Gordić. „Platforma za otvorenu nauku – obaveznost publikovanja u otvorenom pristupu u Republici Srbiji”. *Infoteka* god. 18, br. 2 (2018) (na ćirilici), https://infoteka.bg.ac.rs/ojs/index.php/Infoteka/article/view/2018.18.2.4_sr (preuzeto 4. 4. 2019).
2. Campbell, Philip. „Escape from the impact factor”. *Ethics in science and environmental politics ESEP* vol. 8, (2008), <https://www.int-res.com/articles/esep2008/8/e008pp1.pdf> (preuzeto 4. 4. 2019).
3. Curry, Stephen. „Let’s move beyond the rhetoric: it’s time to change how we judge research”. *Nature* vol. 554, no. 7691, (2018), <https://www.nature.com/articles/d41586-018-01642-w> doi: 10.1038/d41586-018-01642-w (preuzeto 3. 4. 2019).
4. *Directory of Open Access Journals*, <https://doaj.org/> (preuzeto 2. 4. 2019).
5. Filipi-Matutinović Stela. *Naučne informacije u Srbiji: protok, dostupnost, vrednovanje*. Beograd: Srpsko biološko društvo, 2014, <http://arhiva.unilib.rs/unilib/edukacija/Naucne%20informacije%20u%20Srbiji.pdf> (preuzeto 5. 4. 2019).
6. Hicks, Diana, Paul Wouters, Ludo Waltman, Sarah de Rijcke, Ismael Rafols. „Bibliometrics: The Leiden Manifesto for research metrics”. *Nature* vol. 520, issue 7548, pp. 429–431, (2015).
7. Holly, Else. „Radical plan to end paywalls Top European research funders announce ‘Plan S’ to make all scientific works free to read”. *Nature* vol. 561, pp. 17–18 <https://www.nature.com/articles/d41586-018-06178-7> (preuzeto 5. 4. 2019).
8. Jeltsch, Michael, „The battle between the big publishers and the scientific community”, *Michael’s Domain* (2019) https://michael.jeltsch.org/price_of_knowledge?fbclid=IwAR0XODCfiNo1dauqlZpDpRwHYipZoYHaZ5pdsEHSGsmu-HHF-s3KD3OYTfR8 (preuzeto 5. 4. 2019).
9. Jeltsch, Michael. „Poor correlation on the Journal Impact Factor with scientific impact”, *Michael’s Domain* (2019), https://michael.jeltsch.org/impact_factor (preuzeto 5. 4. 2019).
10. *Leiden manifesto* www.leidenmanifesto.org/uploads/4/1/6/0/41603901/lajdenski_manifest_serbian.pdf (preuzeto 5. 4. 2019).
11. Nacionalni savet za visoko obrazovanje Republike Srbije. „Tumačenje o vrednovanju rezultata istraživanja, Akt o uređivanju naučnih časopisa”, KoBSON, https://kobson.nb.rs/upload/documents/MNTR/Dokumenti/SCI_lista_tumacenje.pdf (preuzeto 4. 4. 2019).
12. *San Francisco Declaration on Research Assessment* <https://sfdora.org/read/> (preuzeto 5. 4. 2019).

Додатак: превод Декларације о процени истраживачког рада на српски језик²¹

Сан Франциско Декларација о процени истраживачког рада

Све је израженији приписак неопходан да се побољшају начини процене научноистраживачких резултата од стране финансијера истраживања, академских институција и других интересних група. У циљу решавања овој проблема, на Годишњем састанку Америчкој друштва за биологију ћелија (ASCB), 16. 12. 2012. године у Сан Франциску (Калифорнија) састала се група уредника и издавача научних часописа. Група је развила низ препорука, названих Сан Франциско Декларација о процени истраживачког рада. Позивамо заинтересоване стране из свих научних дисциплина да дају своју подршку довањем својих имена овој Декларацији.

Резултати научно истраживања су бројни и разнолики и укључују: истраживачке чланке о новим сазнањима, податке, рецензе и софтвер; интелектуалну својину и високо обучене младе научнике. Сви, укључујући финансијере, институције које запошљавају научнике и сами научници, имају жељу и потребу да процене квалитет и утицај научних резултата. Стога је императив да се научни резултати прецизно измере и мудро процене.

Фактор утицаја часописа често се користи као примарни параметар којим може да се упоређу резултат научног рада појединаца и институција. Првобитно је Фактор утицаја часописа, по израчунавању агенције Томсон Ројтерс (Thomson Reuters)²², створен као алат за помоћ библиотекарима приликом одабира часописа за набавку серијских публикација, а не као мерило квалитета научно истраживања у чланку. Имајући то у виду, важно је разумети да Фактор утицаја часописа има низ добро изражених недостатака када се посматра као алат за процену истраживања. Ова ограничења укључују:

²¹ <https://creativecommons.org/licenses/> (преузето 13. 5. 2019).

²² Else Holly, „Radical plan to end paywalls”, *Nature* vol. 561 (2018): 17, <https://www.nature.com/articles/d41586-018-06178-7> (преузето 5. 4. 2019).

- a) дисџрибуџије џиџаџа унуџар часоџиса су веома неравномерне [1–3],
- b) каракџерисџике факџора уџиџаџа су сџеџифичне за свако џоље (исџраживања): оне су сасџављене од више, веома различџиџих, џиџова чланака, укључујуџи џримарне исџраживачке радове и џреџледне радове [1, 4],
- c) Факџор уџиџаџа часоџиса може биџи изманиџулисан („изџџран”) уређивачком џолиџиџком [5], и
- d) џодаџи коришћени за одређивање Факџора уџиџаџа нису ни џрансџаренџни ниџи јавно досџуџни [4, 6, 7].

У насџавку доносимо низ џреџорука за унаџређивање начина оцењивања квалиџеџа резулџаџа исџраживања. Резулџаџи, џре неџо исџраживачки чланџи, имаће све веџи значај у џроџени ефикасносџи исџраживања у будућносџи, али ће реџенџирани исџраживачки чланак осџаџи џенџрални резулџаџи исџраживања коџи џоказује џроџену исџраживања. Сџоџа, наше џреџоруке се џрвенсџивено фоџусирају на случајеве коџи се односе на исџраживачке чланке објављене у реџенџираним часоџисима, али се моџу џрошириџи џреџознавањем додаџних џроизвода, као шџо су скуџови џодаџаџа, као важних резулџаџа исџраживања. Ове џреџоруке усмерене су на аџенџије за финансирање, аџадемске инсџиџиџуџије, часоџисе, орџанизације које се баве меџџриком и индџивџдуалне исџраживаче.

Велики број џема џокреће ове џреџоруке:

- џоџреба да се елиминише уџоџреба меџџрике засноване на часоџису, као шџо су Факџори уџиџаџа часоџиса, џриликом финансирања, именована и унаџређења;
- џоџреба да се џроџени исџраживање на основу соџсџивених заслужа, а не на основу часоџиса у коме је исџраживање објављено; и
- џоџреба да се увећају моџућносџи које џружа онлајн џубликаџија (као шџо је изосџављање неџоџребних оџраничења на број речи, илусџтраџија и референџи у чланџима, као и џроналажење нових индџкаџора значаја и уџиџаџа).

Преџознајемо да многе аџенџије за финансирање, инсџиџиџуџије, издавачи и исџраживачи већ џодсџиџу џобољшане џраксе у џроџени исџраживања. Овакви кораци џочињу да добијају на замаху ка софисџиџираниџим и смислениџим џрисџуџима евалуаџије исџраживања, коџи сада моџу да буду изџрађени и усвојени од сџџране свих кључних акџџера.

Поштинисници Сан Франциско Декларације о процени испираживања подржавају усвајање следеће праксе у процени испираживања:

Оштинира преорука

1. *Не користиштини мейрике засноване на часоису, као суроаит меру квалиштинира појединачних испираживачких чланака, како би се проценио индивидуални допринос одређеног научника у анјажовању, унапређењу или у одлукама о финансирању.*

За атенције за финансирање

2. *Будити јасни у вези критеријума који се користе у процени научне продуктивности учесника који аплицирају на конкурс, и јасно их назначити, нарочито за испираживаче који су у почетној фази испираживања, да је научни садржај рада много важнији од мейрике публикације или идентитета часоиса у коме је рад објављен.*
3. *У сврху процене испираживања размотриштини вредности и уштинај свих резултата испираживања (укључујући скуйове подака и софтвер) поред испираживачких публикација и размотриштини широк спектар мера уштинаја, укључујући квалитаивне показатеље уштинаја испираживања, као што је уштинај на страници и праксу.*

За инстиштиниције

4. *Будити јасни у погледу критеријума који се користе да би се донела одлука о запошљавању, избору у звање или промовисање, нарочито наилашавајући испираживачима почетницима, да је научни садржај рада значајнији од мейрике публикације или идентитета часоиса у коме је објављен.*
5. *У сврху процене испираживања размотриштини вредности и уштинај свих резултата испираживања (укључујући скуйове подака и софтвер) поред испираживачких публикација и размотриштини широк спектар мера уштинаја укључујући квалитаивне показатеље уштинаја испираживања, као што је уштинај на страници и праксу.*

За издаваче

6. *Знајно смањити испираживање Фактора уштинаја часоиса као алата за промоцију, најбоље престижом његовог промовисања или предлавањем мейрике у контексту низа различитих оцена часоиса (нпр. штиниодитиштини Фактор уштинаја, EigenFactor [8], SCImago*

- [9], *h-index*, временски интервал потребан за uređivanje и objavljivanje) koji pružaju bolji prikaz performansi časovisa.
7. Učinjeni dostupnim niz metrika zasnovanih na članku, da bi se ohrabrio prelaz na procenu zasnovanu na naučnom sadržaju članka, umesto na metriци časovisa u коме je objavljen.
  8. Podstičući odgovorne prakse autora и пружајући информације о конкретним доносима сваког аутора.
  9. Било да је часовис у отвореном приступу или се заснива на претилаци, уклонити сва ограничења за нову употребу чланка са референтних листа и учинити их доступним уз коришћење CC (Creative Commons Public Domain Dedication) лиценци. [10]
  10. Уклонити или смањити ограничења на број референци у истраживачким радовима, и тамо где је прикладно наложити цитирање примарно објављених радова пре него реледних, како би се дало признање први (примама) које су прве пријавиле откриће.

За организације које се баве метриком

11. Будите отворени и транспарентни у достављању података и метода којима се користите у израчунавању свих видова метрике.
12. Достајте податке у оквиру лиценце која дозвољава неограничену употребу и дозвољити рачунски приступ подацима тамо где је то могуће.
13. Будите јасни у приступу да се неприкладна метрика неће толерисати, будите експлицитни о томе шта је неприкладна манипулација и које ће се мере предузети у борби против тога.
14. Узети у обзир варијације у типовима чланака (нпр. реледне радове у односу на истраживачке) и у различитим тематским областима, када се метрике користе, израчунавају или пореде.

За истраживаче

15. Када се укључујете у одборе који одлучују о финансирању, запошљавању, мандату или унапређењу, извршите процене засноване пре на научном садржају него на метрикама публикације.
16. Када год је прикладно цитирајте примарну литературу у којој је истраживање први пут објављено, а не реледне радове како би се дао значај заслужним.
17. Користити чистав низ метрика и показатеља индивидуалних изјава подршке, као доказ утицаја појединачних објављених чланака и других резултата истраживања. [11]

18. Сујројсџавиџе се ѳракси ѳроцене истрѳживача који се неѳри-кладно ослањају на Факѳоре уџиџаја часоѳиса и ѳромовиџиџе и ѳокаџиџе најбоље начине фокусирања на вредноџи и уџиџаје сѳеџифичних резулџаџа истрѳживања.

Референце

- [1] Adler, R., Ewing, J. and Taylor, P. (2008) *Citation statistics. A report from the International Mathematical Union.*
- [2] Seglen, P. O. (1997) *Why the impact factor of journals should not be used for evaluating research.* *BMJ* 314, 498–502.
- [3] Editorial (2005). *Not so deep impact.* *Nature* 435, 1003–1004.
- [4] Vanclay, J. K. (2012) *Impact Factor: Outdated artefact or stepping-stone to journal certification.* *Scientometric* 92, 211–238.
- [5] *The PLoS Medicine Editors* (2006). *The impact factor game.* *PLoS Med* 3(6): e291 doi:10.1371/journal.pmed.0030291.
- [6] Rossner, M., Van Epps, H. and Hill, E. (2007). *Show me the data.* *J. Cell Biol.* 179, 1091–1092.
- [7] Rossner M., Van Epps H. and Hill E. (2008). *Irreproducible results: A response to Thomson Scientific.* *J. Cell Biol.* 180, 254–255.
- [8] <http://www.eigenfactor.org/>.
- [9] <http://www.scimagojr.com/>.
- [10] <http://opencitations.wordpress.com/2013/01/03/open-letter-to-publishers>.
- [11] <http://altmetrics.org/tools/>.

Marija M. Gordić

mgordic@kg.ac.rs

Vesna Z. Abadić

vesnaa@kg.ac.rs

Kragujevac University Library

DORA: SAN FRANCISCO DECLARATION ON RESEARCH ASSESSMENT IN LIGHT OF OPEN SCIENCE

Abstract: The paradigm of open science in a modern academic society includes changes in the entire scientific research process, from the open access to data and open reviews, to access to scientific papers. Due to the fact that it is necessary to change the evaluation of scientific research, and that the scientific metrics is often abused or misinterpreted, especially the Journal Impact Factor, several declarations were launched on a global level in order to take the common stance of all participants in the evaluation of scientific results. One of the first declarations, DORA (Declaration on Research Assessment), was constituted more than five years ago. Every year, the number of institutions and individuals joining/signing the Declaration is rising, and the tendency of relieving the science from the burden of commercial publishers and becoming truly open makes it more actual.

Keywords: Journal Impact Factor, science citation databases, DORA, Plan S.

Примљено: 8. априла 2019.

Исправке: 13. маја 2019.

Прихваћено: 31. маја 2019.